

Полікультурна освіта в гімназії: зміст і форми роботи

Жанна ГРИЦЕНЮК,

заступник директора з навчально-виховної роботи,
куратор методичної комісії вчителів іноземних мов

З огляду на процеси глобалізації, інтеграції України в Європейське співтовариство, школа має готувати учнів до життя в умовах міжкультурного розмаїття. Тож актуалізуються питання полікультурної спрямованості освіти; формування полікультурного середовища навчального закладу; опанування молодим поколінням національних та загальнолюдських цінностей як складової світової духовної культури.

Згідно з Указом Президента України 2016 рік оголошено Роком англійської мови в Україні. В зазначеному указі наголошується, що знання та використання англійської мови відкриває доступ громадян до світових економічних, соціальних, освітніх і культурних можливостей [1].

Основна мета навчання іноземних мов у загальноосвітньому навчальному закладі – розвиток в учнів уміння використовувати іноземну мову як інструмент у діалозі культур сучасного світу. Реалізація цієї мети передбачає формування комунікативної і соціокультурної компетентностей учнів засобами іноземної мови для підготовки їх до міжкультурного спілкування у різноманітних сферах життєдіяльності. Міжнародна співпраця, участь у програмах та проектах є основними пріоритетами розвитку полікультурної освіти. Шляхом партнерських зв'язків, на принципах толерантності та довіри українська молодь разом із однолітками різних країн світу опановує навички міжкультурного діалогу, вчиться жити і працювати у глобальному просторі.

Майбутнє України тісно пов'язане з об'єднаною Європою. Значущим чинником інтеграції в Європейський Союз є розвиток вільного мислення, активної громадянської позиції, солідарності та толерантності серед української молоді, яка прагне об'єднатися з європейською спільнотою. Діалог культур відбувається шляхом ознайомлення з системою цінностей народів країн Європейського Союзу, активного освоєння європейського та світового культурного простору, оволодіння компетенціями, що дають змогу успішно реалізуватися в обмінних європейських проектах.

В Одеському навчально-виховному комплексі «Гімназія №7» окреслена діяльність охоплює: участь у міжнародних проектах, програмах двостороннього та багатостороннього обміну учнями; діяльність Євростудії; співробітництво з іноземними партнерами, навчальними закладами; викладання в гімназії іноземними викладачами окремих курсів; проведення семінарів та практичних занять; організацію спільної роботи на базі взаємного та планомірного використання накопиченого досвіду в навчальній,

дослідно-експериментальній, позаурочній виховній діяльності; роботу з обдарованими учнями; організацію літніх мовних шкіл, країнознавчих і мовних практик. Накопичено значний досвід з участі у програмах двостороннього та багатостороннього обміну учнями, міжнародних європейських проектах – «Надійне екологічне майбутнє в руках молоді» (гімназія імені графа де Ла Гарді м. Лінчопінг, Швеція), «Історичні та культурні пам'ятки м. Одеси та м. Стокгольма», «Пізнання історії України та Швеції через співпрацю молоді» (гімназія «Норра-Реал» м. Стокгольм, Швеція).

У рамках проекту «Пізнання культури через вивчення мови» волонтери – носії німецької мови з м. Дрезден, м. Штутгарт та м. Мюнхен – проводять для учнів мовні тренінги. Це дало змогу їм пройти курс навчання в Міжнародній лінгвістичній академії для підлітків у м. Куксхафен. Багато років Благодійний фонд «Жива надія» надає можливість дітям-сиротам та дітям під опікою провести літні канікули в Німеччині.

Останніми роками здійснено сім **європейських обмінів молоддю** з навчальними закладами Польщі, в яких взяли участь понад двісті учнів із Польщі та України. В травні 2010 року відбулось урочисте відкриття кабінету польської культури та мови, який було створено та оснащено на кошти Генерального Консульства Республіки Польща в м. Одесі та Фонду «SEVHTH POLONIA». Під час відкриття гімназію відвідали почесні гості, серед яких представники Канцелярії Президента Республіки Польща, а саме: Анджей Дуда, Міністр Канцелярії Президента Республіки Польща (в 2015 році був обраний Президентом Республіки Польща), Яцек Ключковський, Надзвичайний і Повноважний Посол Республіки Польща в Україні, Веслав Мазур, Генеральний Консул Республіки Польща в м. Одесі, Яцек Котомський

та Адам Адамчук, консули Республіки Польща в м. Одесі. Можливість спілкування англійською, німецькою та польською мовами забезпечує найкращі умови не лише для пізнання культури інших народів, а й формування шанобливого ставлення до своєї країни, власного народу, його духовної спадщини.

Багато років колектив гімназії співпрацює з Міністерством освіти та Інститутом професійного розвитку вчителів Канади (м. Саскачевань) з метою **впровадження валеологічної освіти** у гімназії і навчальних закладах району, міста Одеси, України.

Зусиллями **Асоціації вчителів англійської мови м. Одеси «American Class»**, за підтримки Сієна Коледж та громадської організації «Американці за Демократію в Україні» (АДУ) було проведено **Міжнародну конференцію** «Інноваційні технології навчання англійської мови» за участю викладачів Сієна Коледж, м. Олбані та м. Окленд, США, **міські семінари-тренінги** за участю методистів англійської мови з відділу освіти та преси Посольства США в Україні Кітті Джонсон, Лізи Гаршберг.

Упродовж чотирьох років у гімназії перебували **волонтери Корпусу Миру** Елізабет Спієрс та Джудіт Уокер, які викладали англійську мову в старших класах гімназії. Представники восьми країн Європарламенту під час візиту в м. Одесу провели **презентацію** «Створення Європейського Союзу. Роль ЄС в європейській інтеграції». Викладач із Оксфорду Марк Ейлер провів **годину інтерактивного спілкування** з учнями 9–11-х класів за темою «Кара за злочин у Великобританії». За участю методиста англійської мови видавництва «Пірсон Ед'юкейшн» Роберта Хартігана відбувся **семінар** «Інноваційні шляхи навчання англійської мови як основа успішного втілення нових державних стандартів та розвитку комунікативних навичок учнів на початковому етапі навчання». Методист Міжнародного освітньо-методичного центру PEARSON-DINTERNAL (м. Одеса), викладач англійської мови (кваліфікації CELTA, DELTA) Том Бартон (Великобританія) презентував **демоурок** з учнями 5-х та 9-х класів для вчителів англійської мови. Викладачі загальноосвітніх навчальних закладів м. Одеси брали участь у **семінарі** «Формування лінгвокраєзнавчої компетенції у процесі викладання іноземних мов», який високо оцінили з огляду на можливість опанування досвіду колег. Наголошуючи на необхідності взаємного й планомірного використання накопиченого досвіду в навчальній, дослідно-експериментальній, позаурочній виховній діяльності, вчителі іноземних мов також вивчають **досвід з використання новітніх технологій**, зокрема, організацію роботи в Блокноті OneNote для класу та в Блокноті OneNote Projects, сервіси Tagul-Word Cloud Art, Learning Apps, Thinglink та Padlet. Налагоджено **співпрацю** з Південноукраїнським національним педагогічним університетом ім. К.Д. Ушинського, зокрема факультетом іноземних мов та освітньо-культурним центром «Інститут Конфуція», що дає змогу якісніше

використовувати традиційні й інтерактивні технології на уроках і в позаурочний час.

Міжнародна співпраця стала підґрунтям для створення у 2007 році **Євростудії** «United Hearts» («Об'єднані серця»). За короткий термін завдяки цілеспрямованим і наполегливим зусиллям керівництва гімназії та організаторів Євростудії було розроблено і затверджено її статут, визначено основні напрями інформаційно-просвітницької, пізнавально-розважальної діяльності та умови функціонування, а також ухвалено девіз: «Тримаємося за руки в Європі без кордонів!». Осмислення історії гімназійної Євростудії дає змогу акцентувати увагу на її здобутках і перемогах, доцільності різноманітних та масштабних заходів. У гімназії практикується проведення відео- та скайпконференцій з іншими Євроклубами та навчальними закладами (гімназія №1 м. Херсон, гімназія №127 м. Кривий Ріг), обмін досвідом, який набуто на різних семінарах та під час підготовки і проведення власних заходів, електронних презентацій країн Євросоюзу, святкування Дня Європи, проведення свята «День європейського сусідства», під час зустрічі активістів Євроклубів «Північ і Південь разом» у Представництві ЄС.

Заслуговує на увагу проект із виготовлення ляльок у національних костюмах усіх країн Євросоюзу. Кожна лялька є витвором мистецтва. Щороку гімназисти беруть участь у конкурсі малюнків «Сонячна Європа», «Пам'ятники Одеси, пов'язані з Польщею», «Зроблено у Польщі», «Відкрита Польща», конкурсі поліглотів «Райдуга мов», конкурсі «Олімпіс». Проведено позакласні заходи, оформлено стенди, виставки постерів, присвячених Міжнародному дню рідної мови, «Україна – наша Батьківщина», флешмоб «Європа + Україна». Уже третій рік поспіль гімназисти беруть участь у міжнародному проекті «Глобальний

діалог молоді світу», який проводиться під патронатом экс-прем'єр-міністра Великої Британії Тоні Блера. Усі ці заходи забезпечують виконання статутних положень щодо розв'язання важливих і складних загальних проблем молодіжної європейської освіти та інтеграції сучасної української молоді в культурно-освітній простір Європи.

Гімназисти беруть активну участь та здобувають призові місця у **Всеукраїнській учнівській олімпіаді з англійської та німецької мов**; творчих конкурсах на отримання грантів; у Програмі обміну майбутніх лідерів (FLEX), яка фінансується Урядом Сполучених Штатів Америки. Щороку гімназисти отримують стипендії, які дають їм змогу подорожувати до США та навчатися в американській школі протягом одного академічного року. Гімназія отримала Подяку Американської Ради з Міжнародної Освіти ACTR/ACCELS за співпрацю та поширення інформації про Програму обміну майбутніх лідерів (FLEX) у 2013 р. Традицією стала участь у Всеукраїнському конкурсі знавців англійської мови «Грінвіч», німецької мови «Орлятко». Призери продемонстрували високий рівень із багатьох напрямів знань: мови, літератури, країнознавства, адже конкурсні завдання спрямовані на оволодіння різнобічною інформацією про Велику Британію, Німеччину. Починаючи з 2015 року, на базі Goethe-Institut проводиться програма «Міст до вищої освіти у Німеччині». Ті учні, які успішно закінчують програму підготовки до навчання в університеті, можуть подавати заявки на вступ безпосередньо в університети Німеччини. Також заплановано, що після завершення навчання у Німеччині буде надаватися підтримка для продовження навчання або з працевлаштування в Україні. Щороку гімназисти складають іспит від Goethe-Institut з німецької мови на рівень B1 та

B2. Отримання мовного сертифіката міжнародного зразка – це не лише об'єктивний доказ гарних знань іноземної мови учня, а й свідчення високого рівня освіти навчального закладу.

Учні старших класів нашої гімназії приєдналися до **Міжнародного екологічного проекту WAVE (The World Advanced Vehicle Expedition)**, який стартував на початку цього року в різних куточках Землі. Його ідея – показати школярам всього світу, як можна боротися з глобальним потеплінням простим і доступним для них способом. Участь у акції передбачає створення найбільшої в світі мозаїчної листівки з кліматичними зобов'язаннями школярів із різних країн. У ході заходу гімназисти відправили свої екологічні послання світу, побачили і дізналися, що таке електроавтомобіль, електровелосипед, електромопед, електромотоцикл, розповіли англійською, як ставляться до довкілля та що передбачається для того, аби зберегти природу.

Відповідно до Наказу Міністерства освіти і науки України «Про здійснення заходів щодо організації літніх мовних таборів» [2] вчителі іноземних мов брали активну участь у створенні **Програми для літнього англійського та німецькомовного таборів**. Матеріали трьох рівнів – початковий (3–4 класи), середній (5–7 класи), старший (7–10 класи) – склалися з урахуванням вікових особливостей учнів. Для кожного рівня передбачено необхідні методичні та навчальні матеріали для проведення проектною роботи: варіанти формату проектів, шляхи реалізації, методичні пояснення, роздатковий матеріал для учнів. У минулому році в англійському таборі «Sunshine» у Карпатах відпочили 207 учнів, а в цьому – три зміни в англійському таборі (190 учнів) та дві зміни (112 учнів) в німецькомовному таборі «Freundschaft» із залученням 15 школярів та 3 викладачів з Німеччини, м. Ерфурт.

Узагальнюючи, зазначимо, що діяльність колективу гімназії спрямовано на освоєння зростаючим поколінням культурних надбань власного народу та виховання шанобливого ставлення до культурних цінностей інших народів. Міжнародна молодіжна співпраця сьогодні – важливий напрям розвитку дружніх партнерських відносин, оскільки саме молодь є тією ланкою, яка без будь-яких економічних та політичних інтересів прагне дружити зі своїми однолітками, пізнавати їх культуру, традиції, звичаї, обмінюватися досвідом та творити на благо суспільства.

Література

1. «Про оголошення 2016 року Роком англійської мови в Україні» [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: <http://mon.gov.ua/activity/education/zagalna-serednya/2016-%E2%80%93-rik-anglijskoyi-movi-v-ukrayini/>
2. **Ініціатива** Міністерства освіти і науки України щодо створення мовних таборів для учнів [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: <http://osvita.odessa.gov.ua/movn-tabori/n-c-ativa-m-n-sterstva-osv-ti-nauki-ukra-ni-wodo-stvorennya-movnih-tabor-v-dlya-uchn-v/>

Анонси

Жанна ГРИЦЕНЮК**Полікультурна освіта в гімназії: зміст і форми роботи**

У статті розглядається діяльність гімназії №7 м. Одеси в контексті міжнародної співпраці. Вона охоплює: участь у міжнародних проектах, програмах обміну учнями; діяльність Євростудії; співробітництво з іноземними партнерами, навчальними закладами; викладання в гімназії іноземними викладачами окремих курсів; організацію спільної роботи на базі взаємного та планомірного використання накопиченого досвіду в навчальній; дослідно-експериментальній, позаурочній виховній діяльності; роботу з обдарованими учнями; організацію літніх мовних таборів, країнознавчих і мовних практик.

Ключові слова: міжнародне співробітництво, міжнародні проекти, обмін учнями, полікультурне середовище, літні мовні табори.

Жанна ГРИЦЕНЮК**Поликультурное образование в гимназии: содержание и формы работы**

В статье рассматривается деятельность гимназии №7 г. Одессы в контексте международного сотрудничества. Она включает: участие в международных проектах, программах обмена учащимися; деятельность Евростудии; сотрудничество с иностранными партнёрами, учебными заведениями; преподавание в гимназии иностранными преподавателями отдельных курсов; организацию совместной работы на базе взаимного и планомерного использования накопленного опыта в учебной, опытно-экспериментальной, внеурочной воспитательной деятельности; работу с одарёнными учащимися; организацию летних языковых лагерей, страноведческих и языковых практик.

Ключевые слова: международное сотрудничество, международные проекты, обмен учащимися, поликультурная среда, летние языковые лагеря.

Zhanna HRYTSENYUK**Multicultural education in the gymnasium: maintenance and forms of work**

The article deals with the activities of Odessa gymnasium №7 in international cooperation. These activities include: participation in international projects, programs of bilateral and multilateral exchange students; the activities of European Studies; cooperation with foreign partners, educational institutions; teaching individual courses by foreign teachers; organization of joint work based on mutual and planned use of the experience gained in the training; experimental, extracurricular educational activities; work with gifted students; organizing summer language camps, geographic and linguistic practices.

Keywords: international cooperation, international projects, exchange of students, multicultural environment, summer language camps.

Вігдуки імназистів

Де бере початок блискуче майбутнє

Гімназія... Що ближче фініш, то краще усвідомлюєш, якими дорогими є роки навчання в нашому навчальному закладі. Я не лише зростала у великій дружній шкільній родині, а й здобувала знання, знаходила вірних друзів, реалізовувала здібності під керівництвом мудрих учителів, які постійно піклувалися про те, щоб кожному учневі було цікаво, комфортно.

Може, не всі розуміють важливість зовнішнього вигляду учня. А у нас форма – це обличчя навчального закладу, його візитівка. Хіба є щось символічніше, патріотичніше за українські вишиванки, віночки, стрічки у святкові дні?

Виховання не словом, а справами – особливість нашої гімназії. В ній проводяться благодійні ярмарки, кошти з яких передаються на лікування хворим дітям, пораненим у зоні АТО бійцям. Флешмоби, вишиванкові ланцюги об'єднують однодумців, сприяють зміцненню дружби, навчають толерантності, небайдужості.

А ще в гімназії спілкуються українською мовою, вивчають і іноземні: англійську, німецьку, польську. Наші учні перемагають у різних конкурсах і виборюють право навчатися за кордоном. Особисто я багато разів брала участь у відеоконференціях за участю учнів з Індії, Італії та інших країн. Це дуже цікаво, хоч відповідально і вимагає високого рівня володіння англійською мовою. Цим ми завдячуємо нашим учителям іноземної мови.

У нас не вживають слів «не зможу», «не досягну», бо працьовитість учителів та сумлінність учнів доводить, що кожна дитина по-своєму талановита. Гімназія №7 – це оазис тепла, рідності, радості і спільне творення свята. Чимало зусиль довелося докласти нашому директорові С.В. Мельник, щоб зібрати творчих однодумців під одним дахом і тримати марку найкращого навчального закладу багато років, хоч гімназія №7 ще досить «молода».

Переконана, що моя рідна гімназія процвітиме ще довго, а я обов'язково приведу своїх дітей саме сюди, бо тут починається блискуче майбутнє кожного вихованця.

Поліна ЗЕЛЕНЮК,
учениця 11-А класу